

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ І МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2019 р., м. Харків)**

**Харків
2019**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Кафедра географії і методики викладання географії**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2019 р., м. Харків)**

**Харків
2019**

УДК: 338.48:911: 37:502:551:63

Редакційна колегія:

О.Г. Стадник – к. пед.н., професор кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В. П. Воровка – д. г. н., доцент, завідувач кафедри екологічної безпеки та раціонального природокористування Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;

А.В. Губа – д.пед.н, професор кафедри суспільно-правових дисциплін і менеджменту освіти Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.В. Піткевич – к.і.н, доцент, завідувач кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Ю.І. Муромцева – к.е.н., доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

С.В. Некос – к.г.н, доцент кафедри географії та методики викладання географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.Д. Холодок – к.наук з держ управління, директор обласного комунального закладу "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму".

До друку та в світ
дозволяю

Директор інституту інформатизації освіти
проф. А.І. Прокопенко

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол 1 № від 11.03.2019*

Географія та туризм: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (26 лютого 2019 р., м. Харків) / за заг. ред. проф. Стадника О.Г.- Харків:ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2019. – 252 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто проблеми фізичної та економічної географії, освітні тенденції у галузях географії, краєзнавства та туризму, висвітлено питання про стан і розвиток туризму, туристичних ресурсів і потоків у світі та Україні.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2019

ЗМІСТ

Розділ 1. Тенденції сучасної освіти у галузі географії, краєзнавства та туризму

С.І.Сисоєва

ПРОФЕСІЙНА ТУРИСТИЧНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ
І ПЕРСПЕКТИВИ 7

Ю. А. Олішевська,

ТЕНДЕНЦІЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ 13

Ю. І. Муромцева

ТУРИЗМ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ 17

О. В. Непша

АКСІОЛОГІЧНИЙ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХОДИ ДО
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ
ШКОЛИ В ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 25

С.В.Жилін

КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ ХАРКІВЩИНОЗНАВСТВА
ЯК ФОРМА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ
(ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД) 30

А.А. Сидоренко

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА
МЕТОД ПРОЕКТІВ 35

Розділ 2. Проблеми фізичної географії

В.В. Ігнатишин, Т. Й. Іжак, М. Б.Ігнатишин, А. В. Ігнатишин

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОФІЗИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В ЗАКАРПАТСЬКОМУ
ВНУТРІШНЬОМУ ПРОГІНІ 39

Л. В. Ільїн, М.П.Пасічник

РЕЧОВИННИЙ СКЛАД ДОННИХ ВІДКЛАДІВ ОЗЕРА ВЕЛИКЕ
ПІЩАНСЬКЕ (ВОЛИНСЬКЕ ПОЛІССЯ) 47

Л.А. Прохорова, О.В.Непша, Т.В.Зав'ялова

ОСНОВНІ РИСИ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БАСЕЙНУ
РІЧКИ МОЛОЧНА 52

О. В. Непша, Д. К. Парінцев

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БЕРЕГОВОЇ
ЗОНИ КАРКІНІТСЬКОЇ ЗАТОКИ ЧОРНОГО МОРЯ 57

Г. В.Тамбовцев, О. В. Непша, Т.О. Сапун

ГІДРОЕКОЛОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ ПІДЗЕМНИХ ВОД
М. ДНІПРОРУДНЕ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ 61

Розділ 3. Сталий розвиток та ефективне природокористування

В. П.Воровка

ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИМОРСЬКИХ СМУГ –
ОСНОВА УПРАВЛІННЯ НИМИ 66

В. А. Антоненко, Л. А. Василюк, О. В. Непша

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДИНАМІКИ ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТА
ВОДОВІДВЕДЕННЯ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ 75

Ю. Ф. Кобченко

ЛАНДШАФТНИЙ ПРИНЦИП У ТУРИЗМОЗНАВСТВІ 81

Ю.М. Біла

СТАН ПОЛЕЗАХИСНОЇ МЕРЕЖІ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 87

О.В. Непша, О.М.Яременко

ГЕОЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ҐРУНТІВ ГЕНІЧЕСЬКОГО РАЙОНУ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 91

Г.В. Тамбовцев, К.С. Донцова, І.О. Комар

ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЩОДО ОХОРОНИ ҐРУНТІВ ХЕРСОНСЬКОЇ
ОБЛАСТІ 97

В. О. Резуненко, Ю. Ф. Кобченко

МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ У ГАЛУЗІ
ТУРИЗМОЗНАВСТВА 103

А. В. Мазур, В. А. Красномовець

ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИЗМУ 109

Розділ 4. Тенденції розвитку туристичної галузі в Україні й світі

І. Г. Смирнов

«OVERTOURISM»: СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ, ЗАСТОСУВАННЯ В
УКРАЇНІ 113

П. В. Романів

ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО
ТУРИЗМУ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ 119

Т. Г. Ткаченко, О.В.Бабаєва

ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ 128

Л.М.Донченко, О.В.Непша, В.М. Іванова

БОТІЄВСЬКА ВЕС – ОБ'ЄКТ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В
ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ 131

І.В.Горин, А.І.Ковальчук

СУТНІСНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧОГО
ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 136

Олександр Вікторович Непша
старший викладач кафедри фізичної географії і геології
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь

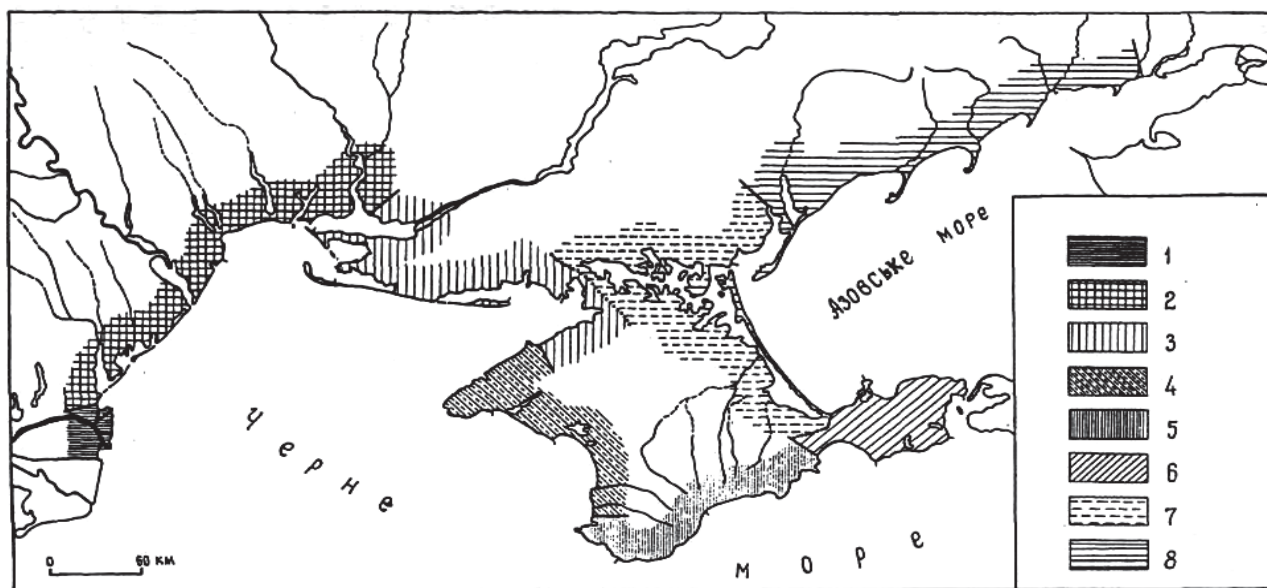
Дмитро Костянтинович Парінцев
студент 4 курсу природничо-географічного факультету
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ КАРКІНІТСЬКОЇ ЗАТОКИ ЧОРНОГО МОРЯ

Каркінітська затока – дні з найбільших заток Чорного моря, між північно-західним узбережжям Кримського півострова і материком. Утворилася в результаті трансгресії, яка поширилася по осі тектонічного прогину. Довжина понад 118 км. Бакальська коса розділяє Каркінітську затоку на західну частину (глиб. до 36 м) з піщаними відносно рівними берегами на сході (глиб. до 10 м) – із глинистими розчленованими берегами. Дно складене з піску, мулу, черепашнику, поширені піщані підводні банки [6].

В тектонічному відношенні Каркінітська затока відноситься до зони тектонічного розмежування давньої докембрійської Східноєвропейської платформи та молоді герцинсько-кіммерійської Скіфської платформи [1,с.68;2]. Берегова зона затоки розміщена в межах північного борту Каркінітсько-Сиваської системи прогинів. Відповідна тектонічна структура характеризується асиметричними схилами – похилими північними та крутими південними, а це у свою чергу знаходить відображення у морфологічних особливостях підводного схилу. В свою чергу підводні схили північного узбережжя більш мілководні, у той час як південні більш заглиблені [3].

Берегова зона Каркінітської затоки відноситься до Дніпровсько-Каркінітської лагунної області (рис. 1) [9].

Рис. 1. Схема районування берегів Чорного та Азовського морів у межах України [9]

На схемі позначено берегові області: 1 – Дунайська дельта; 2 – Північно-західна лиманна; 3 – Дніпровсько-Каркінітська лопатева; 4 – Тарханкутсько-Каламітська сурутишна вирівняна; 5 – Південно-Кримська гірська дрібнобухтова; 6 – Керченська дрібнобухтова; 7 – Сиваська лагунна вторинного вирівнювання; 8 – Північно-Азовська вторинного почленування.

Формування рельєфу і морфоструктурних особливостей північного шельфу та берегової зони Чорного моря проходило протягом усього пліоцен-четвертинного часу. Даний процес нерозривно пов'язаний з розвитком Чорноморської глибоководної западини і носив періодичний характер з неодноразовим повторенням трансгресій і регресій моря. Тому шельф і прилегла суша мають досить складну і багатоетапну історію розвитку, пов'язану з розвитком Причорноморської і глибоководної Чорноморської западин. Умови осадконакопичення у межах цього району змінювалися під впливом серій гляціоевстатичних трансгресій і регресій. Верхньонеоплейстоцен-голоценова чорноморська трансгресія почалася після нетривалої регресивної фази новоевксинського басейну [8,с.11-12].

В літологічному відношенні узбережжя Каркінітської затоки складено виключно осадовими породами, але існують певні територіальні відмінності.

Так, північне узбережжя складають алювіальні відклади, які представлені глинами, суглинками та пісками. Східне та південно-східне узбережжя затоки складають еолово-делювіальні та елювіальні відклади і представлені лесами, суглинками та глинами, супісками та пісками. Південно-західна частина затоки представлена елювіально-делювіальними відкладами, серед яких переважають вапняки, глини, суглинки та піски. Розташовані в межах регіону дослідження морські акумулятивні форми складені піщано-черепашковими породами [3,с.134; 4,с.94].

В береговій зоні Каркінітської затоки виділяється п'ять основних морфоструктур [3,с.134-140; 7]:

1. Нижньодніпровська дельтова морфоструктура являє собою акумулятивне флювіально-дельтове субгоризонтально хвилясте утворення, яке в межах регіону дослідження представлене корінними ділянками узбережжя Джарилгацької та Каркінітської заток між с. Залізний Порт та смт. Лазурне.

2. Асканійсько-Мелітопольська алювіальна плоска морфоструктура, являє собою алювіальну терасовану рівнину, яка представлена в межах узбережжя корінними ділянками затоки на схід від гирла річки Каланчак із великою кількістю півостровів та заток.

3. Присиваська озерно-лиманна низовинна морфоструктура, належить пластово-акумулятивних та пластово-денудаційних утворень, вона формує східне узбережжя затоки в районі Перекопського перешийка та західної частини затоки Сиваш. Акумулятивні форми північно-східної частини затоки утворилися за рахунок перевідкладення давніх алювіальних порід та абразії піщано-глинистих кліфів кутової частини затоки.

4. Джанкойська давньо-алювіальна морфоструктура, яка формує південно-східну частину затоки, в межах берегової зони вона істотно розчленована та представлена врізаними у суходіл затоками та бухтами.

5. Тарханкутська структурно-денудаційна морфоструктура являє собою пластово-денудаційне утворення, помірно розчленоване дрібними бухтами,

вона формує південно-західне узбережжя затоки, яке є абразійним та абразійно-зсувним.

Важливою специфічною особливістю Каркінітської затоки є широке поширення підводних реліктових акумулятивних форм, до яких належать Каланчацька, Чурюмська та Бакальська банки. Відповідні утворення складені піщано-черепашковими породами, вони не лише ускладнюють рельєф морського дна, а й впливають на розвиток гідрологічних умов затоки, та сприяють природному берегозахисту[4,с.94-99].

Література:

1. Балавадзе Б.К., Бураковский В.Е., Гаркаленко И.А. и др. Тектоника области Черного и Азовского морей. *Геотектоника*. 1968. № 4. С. 70-84.
2. Геология СССР. Т. VIII. Крым. Ч. 1. Геологическое описание. М.: Недра, 1969. 576 с.
3. Давидов О.В., Котовський І.М., Зінченко О.М., Сімченко С.С. Аналіз тектонічної зумовленості геоморфологічних умов берегової зони Херсонської області. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Географічні науки*. Херсон, 2017. № 6. С. 134-140.
4. Давидов О. В., Василевська Я.В. Акумулятивні форми Херсонської області як природний берегозахисний бар'єр. *Причорноморський екологічний бюлетень*. 2008. №1(27). С. 94-99.
5. Давидов О.В., Журавська І.Ю. Особливості антропогенної трансформації Каркінітської затоки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Географічні науки*. Херсон, 2015. № 2. С. 76-78.
6. Каркінітська затока. Енциклопедія Сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=9832.
7. Національний атлас України / наук. редкол. Л.Г. Руденко та ін. К. : ДНВП «Картографія», 2007. 440 с.
8. Тюленєва Н.В. Умови осадко накопичення на північно-західному шельфі Чорного моря в голоцені. Автореферат дис.. канд.. геол..н., спец. 04.00.10 – геологія океанів і морів. Київ, 2011. 28 с.
9. Шуйський Ю.Д. Типи берегів Світового океану: монографія. Одеса : Астропринт, 2000. 480 с.

Наукове електронне видання

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(26 лютого 2019 р., м. Харків)**

Матеріали подаються в авторській редакції. За зміст і фактологію
відповідальність несе автор.

**Відповідальний за випуск Муромцева Ю.І.
Комп'ютерна верстка: Муромцева Ю.І.**

Ум. друк. арк. 10,87

Державний вищий навчальний заклад
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
м. Харків, 61002
вул. Алчевських, 29.